

## Eura 2021 -järjestelmän toimivuutta koskeva kannanotto ja huolenilmaus

Maakuntahallitus 10.06.2024 § 85  
312/07.00.02.00/2024

### Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa alla olevan mukaisen kannanoton työ- ja elinkeinoministeriölle. Kannanotto on EURA 2021 -järjestelmän toimivuutta koskeva vakava huolenilmaus. On nähtävissä, että järjestelmän toimimattomuudet ja viivästyminen uhkaa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelma täysimääräistä toteutumista.

### Ehdotus kannanotoksi

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelma on saavuttanut puolivälinsä. Uudenmaan maakuntahallitus esittää huolensa ohjelman täysimääräisestä toteutumisesta. On selvää, että järjestelmän viivästyminen vaikuttaa hankkeiden tulokselliseen toteutukseen ja samalla koko Suomen ohjelman tulosten ja vaatimusten (kuten valtuuksien maksuaikataulun N+3 säännön) saavuttamiseen.

#### **Järjestelmän viivästyminen aiheuttaa riskejä sekä tuensaajan että välittävän toimielimen näkökulmasta**

Tuensaajat ovat joutuneet toteuttamaan hankkeita omalla riskillään. Rahoitus-, muutos- ja maksupäätöksiä ei ole voinut saada tai ne ovat merkittävästi viivästyneet, joten hankkeiden toteutus on tapahtunut tuensaajan omalla riskillä. Tilanne on kohtuuton tuensaajan näkökulmasta. Edelleen on runsaasti erilaisia tilanteita, joissa maksuhakemusta ei voi jättää. Joissain tapauksessa hanke ehtii päättyä ennen kuin hanke saa yhtään tukea maksuun, jolloin tuensaaja joutuu kattamaan koko hankkeen toteutuksen omalla kustannuksellaan ja saa tuen maksuun vasta myöhemmin. Tämä on merkittävä riski hankeorganisaatioiden taloudelle, ja pahimmillaan tilanne vaikeuttaa uusien hankkeiden käynnistämistä. Tilanteen takia tuensaajat ja välittävä toimielin eivät pysty loogisesti noudattamaan kaikkia sääntelyyn tai tukipäätökseen perustuvia velvoitteitaan. Esimerkiksi alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021, rahoituslaki) 22 §:n mukaista muutoshakemusta ei voi jättää, mikäli hankkeella on käsittelyssä oleva maksuhakemus. Myöskään hankkeen viimeistä maksuhakemusta ei voi jättää rahoituslain 28 §:n asettamassa neljän kuukauden määräajassa. Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole ohjeistanut, miten tässä tilanteessa tulisi toimia. EURA 2021 -järjestelmän monimutkaiset ja arvaamattomat toiminnallisuudet vaikeuttavat myös selkeiden hanke- ja muutoshakemusten laatimista, kun seurauksena on väärienlaisia hakemuksia sekä paljon täydennys- ja korjauspyyntöjä. Tilanne on omiaan aiheuttamaan turhautumista ja epäluottamusta rakennerahastorahoituksen hyödyntämiseen.

#### **EURA-järjestelmän ulkopuoliset muutoshakemukset vaarantavat sekä tuensaajan että välittävän toimielimen oikeusturvan**

Hallintoviranomainen on ohjeistanut, että tuensaaja voi hallintolain 20 §:n nojalla laittaa hankkeen muutoshakemuksen vireille välittävissä toimielimessä EURA-järjestelmän ulkopuolella. Koska päätöksiä näihin muutoshakemuksiin ei pääosin voi tehdä, järjestelmän ulkopuoliset muutokset joudutaan toteuttamaan tuensaajan omalla riskillä. Järjestelmän

ulkopuolisen muutoksenhalun prosessi on monimutkainen, työllistävä ja epävarma. Ilman hallintopäätöstä tuensaajalle ei synny mahdollisuutta hakea päätökseen muutosta/oikaisua hallintolain (434/2003) mukaisesti. Vastaavasti myöskään viranomaisen ei pääse tekemään päätöksiä haettuihin muutoksiin, eikä näin ollen pysty noudattamaan hallintolain mukaisia velvoitteitaan. Esimerkiksi mahdollisissa oikeuskäsittelyissä välittävällä toimielimellä ei ole käytettävissään asiassa tehtyjä päätöksiä ajalta, jolloin päätökset eivät ole olleet järjestelmässä mahdollisia. Koska ryhmähankkeiden muutoshakemukset ja –päätökset tulevat järjestelmään vasta syksyllä (arviolta loka-marraskuussa), ryhmähankkeiden maksatuskäsittelyt eivät etene ja yllä mainitut riskit kumuloituvat edelleen. Esimerkiksi Uudenmaan liiton rahoittamista hankkeista suurin osa on ryhmähankkeita.

### **Riittäväille, oikea-aikaiselle ja pitävälle tiedolle on kova tarve**

Työ- ja elinkeinoministeriön toivotaan tarjoavan välittävälle toimielimelle nykyistä enemmän tukea ja koulutusta epäselviksi jääneisiin kysymyksiin. Moni tieto on tullut välittävien toimielinten käyttöön aivan liian myöhään. Esimerkiksi palkkojen yksikkökustannuksiin, vähimmäistyöaikaosuuksiin ja hankkeen toimintavuoden keskeisiin kysymyksiin välittäviä toimielimiä koulutettiin vasta kevään 2024 aikana. Tässä vaiheessa välittävillä toimielimillä oli jo satoja palkkojen yksikkökustannusmallilla rahoitettuja hankkeita (esimerkiksi Uudenmaan liitossa yli 300 hanketta). Lisäksi palkkojen yksikkökustannusmallin toimintavuoden toiminnallisuudet ja minimityöaikaosuudet on ohjeistettu epäselvästi ja liian myöhään. EURA 2021 -järjestelmä on rakennettu niin, että toiminnallisuudet eivät ole loogiset suhteessa kansalliseen sääntelyyn. Esimerkiksi EURA 2021 -järjestelmän kalenterivuositainen palkkojen kustannusarvio ei ole looginen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (866/2021, tukikelpoisuusasetus) palkkojen toimintavuositaisen käsittelyn kanssa. Toimintavuoden ja minityöaika vaatimusten osalta olisi tarvittu nykyistä selkeämpi ohjeistus suoraan tuensaajien käyttöön esimerkiksi EURA-järjestelmän hakemuksen täyttöohjeeseen. Kyseessä ovat tuensaajan kannalta kriittiset toiminnallisuudet. Välittävälle toimielimelle toivotaan tarkoin harkittuja, kattavia sekä pitäviä ohjeistuksia. Näin myös tuensaajien ohjaus onnistuu luotettavasti ja nopeasti.

### **Hallintoviranomaisen työllä voidaan tukea myös välittävien toimielinten työhyvinvointia**

Välittävien toimielinten työkuorma on paisumassa hallitsemattomaksi. Esimerkiksi muutoshakemusten EURA 2021 -järjestelmän ulkopuolinen prosessi lisää välittävän toimielimen ja tuensaajan työtä merkittävästi. Myös puutteellisuudet hankkeiden seurantaraportoinnissa tulevat ilmeisimmin työllistämään välittäviä toimielimiä, kun järjestelmästä puuttuvan raportoinnin tallentamisvastuu on jätetty välittävään viranomaiseen. Lisäksi merkittävä osa välittävän toimielimen työajasta ohjautuu tuenhakijoiden ja -saajien neuvontaan.

Yksinkertaistettuihin kustannusmalleihin siirtyminen on keventänyt tuen maksamiseen liittyvää tarkastamista, mutta ei siinä määrin, kuin oli toivottu. Esimerkiksi tarkastuksen dokumentointivelvoite on kasvanut aiemmasta ohjelmakaudesta. Myös tarkastusvaiheessa tehtävä tärkeä työ petosten torjumiseksi on muuttunut työläämmäksi niin uusien kustannusmallien kuin kansallisten linjausten (mm. aineistojen pseudonymisointi) vuoksi. Yleisasetuksen mukaista 80 päivän maksatushakemuksen käsittelyaikavelvoitetta on mahdoton noudattaa sekä järjestelmän puutteellisuuksista että maksatusruuhkasta johtuen.

Työtilanne on kuormittava. EURA-järjestelmän keskeneräisyys vaikuttaa myös työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin. Viranomaistyön rahoittamiseen tarkoitettua teknistä tukea ei ole odotettavissa lisää välittävälle toimielimelle. Teknisen tuen indikatiivinen päätös on annettu koko ohjelmakaudeksi kullekin välittävälle toimielimelle.

### **Lopuksi**

Uudenmaan maakuntahallitus päättää toivoo työ- ja elinkeinoministeriöltä ripeitä toimia asian parantamiseksi sekä ajantasaista ja näkyvää ulospäin suuntautuvaa tiedottamista tilanteen kehittymisestä.

*Järjestelmän viivästyksistä välittävälle toimielimelle aiheutuva lisätyö tulee kattaa muutoin kuin maakuntien liittojen kuntarahoituksella.*

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen kannanoton työ- ja elinkeinoministeriölle.

**Päätös:**

**Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.**

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen  
Asiantuntija Hanna Laaksonen